

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a megújuló forrásokból előállított energia támogatásáról

COM(2008) 19 végleges – 2008/0016 (COD)

(2009/C 77/12)

2008. március 3-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 175. cikkének (1) bekezdése és 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a megújuló forrásokból előállított energia támogatásáról

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2008. július 16-án elfogadta véleményét. (Előadó: Lutz RIBBE.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2008. szeptember 17–18-án tartott, 447. plenáris ülésén (a 2008. szeptember 17-i ülésnapon) 105 szavazattal 38 ellenében, 10 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözölte az Európai Tanács 2007. évi éghajlatvédelmi terveit, amelyek végrehajtását többek között a szóban forgó irányelv szabályozza.

1.2 Az EGSZB kifejezetten támogatja az Európai Bizottság kijelentését, amely szerint a megújuló energia előirányzott fejlesztése nemcsak éghajlat-politikai szempontból ésszerű, hanem egyértelműen kedvező hatást gyakorol, illetve gyakorolhat az energiaellátás biztonságára, a regionális és helyi fejlesztésre, a vidékfejlesztésre, az exportlehetőségekre, a társadalmi kohézióra és a foglalkoztatási lehetőségekre, különösen a kis- és középvállalkozások, valamint a független energiatermelők tekintetében.

1.3 Ilyen értelemben az EGSZB üdvözli az irányelvjavaslatot és a megújuló energiaforrásokkal kapcsolatos 20 %-os célkitűzést. Úgy látja, hogy a megújuló energiák nemcsak az éghajlatvédelemhez járulnak hozzá, hanem helyes stratégiai energiapolitikai célkitűzést is képviselnek, amely az energia szempontjából magasabb fokú önellátáshoz, és ennek révén az ellátás biztonságának növekedéséhez vezet.

1.4 A „2020-ra 20 %-os CO₂-csökkentés” célkitűzése, amelyet egyéb irányelvekkel kell végrehajtani ⁽¹⁾, és a „20 % megújuló energiaforrásból származó végső energia” célja, amelylyel a szóban forgó javaslat foglalkozik, szoros kölcsönös összefüggésben van egymással, és kiegészítik egymást. Ennek ellenére egymástól függetlenül kell tekinteni őket. Annál is inkább, mivel a megújuló energiák némelyikének hatása éghajlat-politikai szempontból nem mindig feltétlenül és egyértelműen kedvező (lásd az agroüzemanyagokról szóló 5. pontot).

1.5 Mivel energiarendszerünk elismerten szükséges átalakítása magas beruházási költségekkel fog járni, a tagállamok számára nagyfokú rugalmasságot kell biztosítani, hogy azok

⁽¹⁾ Lásd a 3.5. pontot.

mindig ott léphessenek, ahol – az éghajlatvédelem és a munkahelyteremtés tekintetében – a legalacsonyabb költségek mellett a legmagasabb haszon érhető el.

1.6 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy egyértelműen támogatja a megújuló energiák fejlesztését, és tudatában van annak, hogy a Tanács ambiciózus céljainak (60–80 %-os csökkenés a CO₂ esetében, valamint magasabb fokú önellátás) elérése érdekében közép- és hosszú távon jóval magasabb részesedés szükséges, mint a 2020-ig jelzett 20 %.

1.7 Az EGSZB megállapítja, hogy a dízel, illetve benzin agroüzemanyaggal történő részleges helyettesítésére vonatkozó stratégiai meghatározás egyike a legkevésbé hatékony és legdrágább éghajlatvédelmi intézkedéseknek, és jelenleg a pénzügyi eszközök rendkívül helytelen elosztását jelenti. Az EGSZB nem érti, hogy miért éppen a legdrágább intézkedéseket kell politikailag a legintenzívebben támogatni, miközben a gazdaságiak mellett számtalan környezetvédelmi és társadalmi kérdés is megválaszolatlan még (lásd az 5. pontot). Ezért az EGSZB elutasítja a külön az agroüzemanyagokra vonatkozó 10 %-os célkitűzést.

1.8 Az EGSZB üdvözli, hogy az EU fenntarthatósági kritériumok megállapítását tervezi az agroüzemanyagokra. A javaslatban meghatározott környezetvédelmi kritériumok azonban nem mennek elég messze, a társadalmi kérdések egyáltalán nem kerülnek szóba, így az irányelvjavaslat ebben a tekintetben teljességgel elégtelen ⁽²⁾.

2. Bevezetés

2.1 Az irányelv kötelező célokat határoz meg a megújuló energiák fejlesztésére. A tervek szerint 2020-ban összesen

⁽²⁾ Az agroüzemanyagokra vonatkozó környezetvédelmi és fenntarthatósági kritériumok szükségességét az EGSZB már alábbi véleményeiben is egyértelművé tette: *Jelentés a bioüzemanyagok terén elért haladásról*, TĚN/286 – CESE 1449/2007, HL C 44., 2008.2.16., 34. o. és *Üvegházhatást okozó gázok csökkentése – közúti közlekedés*, NAT/354 – CESE 1454/2007.

20 %-os részarányt kell elérni az EU végső energiafogyasztásában, illetve a közlekedési ágazatban minden tagállam számára kötelező lenne a bioüzemanyagok ⁽³⁾ legalább 10 %-os részaránya ⁽⁴⁾.

2.2 A 20 %-os európai célt kötelezően meghatározandó nemzeti célkitűzések végrehajtása révén kell elérni, amelyeket az I. melléklet A. része sorol fel. A nemzeti cselekvési tervekben a tagállamoknak ágazati célkitűzéseket kell meghatározniuk a villamos energia, a fűtés/hűtés és a közlekedési ágazat/agroüzemanyagok terén, és megfelelő intézkedéseket kell megállapítaniuk a célok elérésére.

2.3 Az irányelv a 2007-es tavaszi európai csúcshatározatainak alapul. Hátterében az áll, hogy a megújuló energiák alkalmazása segít az éghajlatváltozás elleni küzdelemben. A dokumentum azt is megjegyzi egyben, hogy éppen „a megújulóenergia-ágazat [tűnik ki] azzal, hogy [...] ki tudja használni a helyi és a decentralizált energiaforrásokat és ösztönzőleg hat a világszínvonalú csúcstechnológiai iparágakra”.

2.4 Az Európai Bizottság szerint „a megújuló energiaforrások nagymértékben a helyi adottságokon alapulnak, ezért nem függenek a hagyományos energiahordozók jövőbeni rendelkezésre állásától, és túlnyomóan decentralizált jellegük miatt gazdaságainkat kevésbé teszik ki az energiaellátás ingadozásainak”. Tehát az Európai Bizottság az éghajlatvédelem, valamint az innováció és a gazdaság fejlesztése mellett az ellátás biztonságát is fontos érvnek tekinti.

2.5 Az Európai Bizottság azzal érvel, hogy „[a] megújuló energiaforrások piacának és technológiáinak fejlődése egyértelműen kedvező hatást gyakorol az energiaellátás biztonságára, a regionális és helyi fejlesztési lehetőségekre, a vidékfejlesztésre, az exportlehetőségekre, a társadalmi kohézióra és a foglalkoztatási lehetőségekre, különös tekintettel a kis- és középvállalkozásokra, valamint a független energiatermelőkre”.

2.6 Az irányelv nemcsak az említett mennyiségi célokat állapítja meg, hanem többek között a következőket is szabályozza:

- a megújuló forrásokból előállított energia részarányának kiszámítása (5. cikk), ideértve a behozatal kérdését is,
- származási garanciák (6–10. cikk),
- hozzáférés a távvezeték-hálózatához (14. cikk),
- környezeti fenntarthatósági kritériumok az agroüzemanyagok számára, valamint az ilyen üzemanyagok hatása az éghajlatra (15. cikk és az utána következő cikkek),

⁽³⁾ Az irányelvjavaslatban hivatalosan a „bioüzemanyag” kifejezés szerepel. Az EGSZB különböző véleményekben számos olyan környezeti problémára hívta fel a figyelmet, amelyek ezekből a bioüzemanyagokból származnak. Mivel a „bio-” előtag olyan benyomást kelt, mintha egy környezetvédelmi szempontból kifogástalan termékről lenne szó (lásd: biogazdálkodás), az EGSZB véleményében a „bioüzemanyag” kifejezés helyett a semlegesebb „agroüzemanyag” kifejezést használja.

⁽⁴⁾ Az irányelvjavaslat erről a következőt írja: „[...] minden egyes tagállam a megújuló energia legalább 10 %-os részarányát (főleg bioüzemanyagokból) a közlekedési ágazatban teljesíti 2020-ig”.

- a nemzeti támogatási rendszerek keretfeltételei a versenytorzulások megakadályozása érdekében.

2.7 Az új irányelv elfogadásával hatályát veszti a belső villamosenergia-piacon a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia támogatásáról szóló 2001/77/EK irányelv, amely „a megújuló energiaforrásokból előállított villamos energiának a Közösség összes villamosenergia-fogyasztásában 2010-re betöltendő részarányára 21 %-os célleírányzatot” állapított meg, és szintén hatályát veszti a közlekedési ágazatban a bioüzemanyagok, illetve más megújuló üzemanyagok használatának előmozdításáról szóló 2003/30/EK irányelv, amely 2010-re 5,75 %-os részarány elérését tűzte ki célul.

3. Általános megjegyzések az irányelv általános és éghajlatpolitikai célkitűzéseihöz

3.1 Az Európai Tanács 2007-ben megerősítette, hogy „a kibocsátások abszolút csökkentésére irányuló kötelezettségvállalások a globális szénpiac gerincét alkotják. A fejlett országoknak továbbra is vezető szerepet kell betölteniük azáltal, hogy kötelezettséget vállalnak arra, hogy 2020-ra 1990-hez viszonyítva együttesen 30 %-kal csökkentsék üvegházhatásúgáz-kibocsátásukat. Eközben azt a célt is szem előtt kell tartaniuk, hogy kibocsátásuk együttes csökkentésének mértéke 2050-re elérje az 1990-hez viszonyított 60–80 %-ot”.

3.2 Az előterjesztett irányelvjavaslat e határozat végrehajtásának egyik alapköve. Az EGSZB üdvözölte az Európai Tanács éghajlattal kapcsolatos határozatait, és hangsúlyozta, hogy az energiatakarékosságra és -hatékonyságra kiemelt figyelmet kell fordítani. A megújuló energia fokozott fejlesztése nem kerülhető meg: nemcsak éghajlat-politikai szempontok indokolják, hanem közép-, illetve hosszú távon már a fosszilis energiaforrások előrelátható elapadása miatt is szükségessé válik. A fosszilis energiahordozók árának jelenleg tapasztalható gyors emelkedése is hozzá fog járulni ahhoz, hogy számos megújuló energia hamarabb gazdaságossá válik.

3.3 Az EGSZB határozottan üdvözli, hogy az Európai Bizottság magyarázó megjegyzéseiben nemcsak az éghajlattal kapcsolatos szempontokra tér ki, hanem központi jelentőséget tulajdonít az ellátásbiztonsággal és a munkahelyekkel kapcsolatos kérdéseknek is. Több ízben hangsúlyozza, hogy a decentralizált energiaellátási struktúrák milyen fontosak lehetnek például a regionális gazdaságok ereje és a vidékfejlesztés szempontjából (2.4. és 2.5. pont). Az EGSZB ugyanígy vélekedik. Sürgősen szükségesnek tartja azonban, hogy a megújuló energiákra vonatkozó különböző stratégiákat éppen az imént említett szempontok alapján, az eddiginél jóval differenciáltabban szemléljék.

3.4 Az EGSZB osztja az Európai Bizottság nézetét, mely szerint a megújuló energia fejlesztése és alkalmazása terén Európa által betöltött vezető szerep éghajlat-politikai szempontból pozitív, az európai gazdaság számára pedig versenyelőnyt helyez kilátásba. A küszöbön álló nemzetközi éghajlatvédelmi tárgyalásokat tekintve az irányelvjavaslat egyértelmű környezetvédelmi, energia- és iparpolitikai jelzés a világ államközössége számára.

3.5 A tulajdonképpeni „tehermegosztás” – azaz a CO₂ esetében összesen 20 %-os európai csökkentési célkitűzéshez történő tagállami hozzájárulás – mértékét a következő dokumentumok határozzák meg: *Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács határozata az üvegházhatást okozó gázkibocsátásnak a 2020-ig terjedő időszakra szóló közösségi kötelezettségvállalásoknak megfelelő szintre történő csökkentésére irányuló tagállami törekvésekről* (COM(2008) 17 végleges) és *Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a 2003/87/EK irányelvnek az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének továbbfejlesztése és kiterjesztése tekintetében történő módosításáról* (COM(2008) 16 végleges).

3.6 Az EGSZB politikai-stratégiai szempontból ésszerűnek, és mind technikai, mind gazdasági szempontból kivitelezhetőnek tartja azt a célkitűzést, hogy a megújuló energiák részaránya 2020-ra elérje a 20 %-ot, ami által észlelhetővé válik a poszt-fosszilis energiapolitika elindulása. Úgy véli továbbá, hogy az egyes nemzeti célkitűzések elérhetők, mivel a tagállamok kifejezetten rugalmas lehetőségeket kapnak (további engedélyek vásárlása, projektekben való részvétel stb.). Egyértelmű, hogy az energiarendszer átalakítása nem oldható meg ingyen, és strukturális változtatások is igényel. Azonban nem csupán a megújuló energiaforrásokból előállított villamos áram termelésére szolgáló létesítményekbe szükséges befektetni, hanem az elégtelen szél-erősség vagy napsugárzás következtében az áramtermelésben fellépő ingadozás kiegyenlítése végett energiatárolási technológiákba és kapacitásokba, valamint az EU tagállamai közötti villamosenergia-szállító vezetékek kiépítésébe is. Pusztán az energiatermelés hangsúlyozásával nem érhető el a tervezett célkitűzések.

3.7 Németország például egy betáplálási törvény keretében támogatja a megújuló energiákból történő villamosenergia-termelést. Az „ökoáram” részaránya jelenleg 15 %. A többletköltség, amelyet az áramfogyasztók a betáplálási díj növekedése révén teremtenek elő, évente mintegy 3,5 milliárd euróra tehető. Ebből az összegből azonban nincs levonva az elkerült környezeti károk és az új adóbevételek formájában jelentkező nemzetgazdasági haszon.

3.8 Annak érdekében, hogy a célok teljesítéséhez szükséges költségeket minél alacsonyabb szinten tartsák, az irányelv előírja, hogy az egyes nemzeti célkitűzések más államok megújulóenergia-fejlesztési intézkedéseinek a támogatásával is elérhetők. Lehetőség van a származási garanciával rendelkező, megújuló energiából előállított villamos energia behozatalára is. Ezt az EGSZB alapvetően ésszerűnek tartja. Támogatja azonban azokat a tagállami követeléseket, melyek szerint ezt a kereskedelmet engedélyhez kellene kötni annak elkerülése érdekében, hogy az egyik állam⁽³⁾ által finanszírozott megújulóenergia-támogatást egy másik államban költségmegtakarítás elérésére lehessen használni.

4. A rugalmasság korlátozása a megújuló energia fejlesztése során

4.1 Az EGSZB helyesnek tartja az Európai Bizottság megközelítését, melynek értelmében abban a három ágazatban,

⁽³⁾ Vagy az egyik állam fogyasztói.

amelyben a megújuló energia szerepet játszik majd (azaz a közlekedési, valamint a villamosenergia-, fűtés- és hűtéságazatban), három különálló egyedi célkitűzés helyett egyetlen átfogó célkitűzést fogalmaz meg. Ezzel a tagállamok belátásuk szerint dönthetnek arról, hogy a három ágazatban miként kombinálják az intézkedéseket a meghatározott átfogó nemzeti célkitűzés eléréséhez.

4.2 Ha azonban a három ágazat egyikének részterülete – nevezetesen a dízel és benzin közlekedésben való helyettesítése – vonatkozásában önálló kötelező célkitűzés kerül meghatározásra, az jelentősen korlátozza a rugalmasságot.

5. Az agroüzemanyagok különleges szerepe az irányelvjavaslatban

5.1 Az Európai Bizottság tehát különleges szerepet szán az agroüzemanyagoknak.

5.2 Az elmúlt hónapokban számos agroüzemanyagokról készült tanulmány utalt arra, hogy a biomassza – ellentétben a napenergiával – korlátozott mértékben rendelkezésre álló erőforrás, és szükségszerűen területi konkurenciát jelent majd az élelmiszer-termelésnek, illetve a biodiverzitás megtartásának. Az, hogy ez a konkurencia mennyire lesz erős, még vitatott. Ezért – mielőtt a politika magához ragadná az irányítást – szükség van egy nagyon pontos stratégiai elemzésre a tekintetben, hogy a megújuló energia milyen formában alkalmazható a legésszerűbben az egyes alkalmazási területeken. Ehhez nagyon pontos hatástanulmányokra van szükség.

5.3 A német gazdasági minisztérium tudományos tanácsadó testülete a biomassza energiatermelésre történő használatáról szóló, 2007 novemberében közzétett tanulmányában úgy véli, hogy a megújuló energiák közül hosszú távon a nap- és a szélenergia játszik majd meghatározó szerepet, többek között azért, mert a biomasszához képest lényegesen magasabb potenciált képvisel. A tanulmány ennek három okát nevezi meg:

- A napenergia esetében olyan területeket lehet hasznosítani, amelyek nem jelentenek konkurenciát az élelmiszer-termelés számára, és területi egységenként lényegesen magasabb energiahozam érhető el vele, mint a bioenergiával.
- A szántóföldek világszerte tapasztalható hiánya oda vezet, hogy a növekvő kőolajárak mellett a bioenergia ára is nő, ez pedig a teljes mezőgazdasági árszintet felfelé húzza. Így nőnek a bioenergián alapuló létesítmények nyersanyagköltségei is, miközben a magasabb olaj-, szén- és gázárak a napenergiát mindenképpen kifizetődővé teszik.
- A szántóföldek hiánya mellett a bioenergia nagy területigénye szükségszerűen oda vezet, hogy eddig nem szántóföldként hasznosított területeket is művelésbe kell vonni (gyepterületek felszántása, erdőirtás), illetve intenzívvé kell tenni a területeken folytatott gazdálkodást. Ez növeli a CO₂- és az N₂O-kibocsátást, ami azt vonja maga után, hogy a szántóföldi bioenergia-termelés kiterjesztése végeredményben akár ellentétes hatást is kiválthat az éghajlatvédelem terén.

5.4 Ha a rendelkezésre álló természetes erőforrások szűkösek, és az új, regeneratív és lehetőleg decentralizált energiaellátási struktúrára való átállás viszonylag magas beruházásokkal jár, különösen figyelemmel kell lenni arra az elvre, hogy a pénzügyi erőforrásokat a leghatékonyabb éghajlatvédelmi stratégiákra kell koncentrálni.

5.5 Uniós szinten azonban a bioenergia egyes jól felismerhető és részben államilag támogatott fajtái, nevezetesen az agroüzemanyagok és a kukoricaalapú biogáztermelés esetében a CO₂-kibocsátás elkerülésének költsége ⁽⁶⁾ igen magas (1 tonna CO₂-ra 150–300 EUR vagy annál is több).

5.6 Egyéb bioenergiafajták, például a trágyaalapú biogáztermelés (lehetőleg a kapcsolt energiatermeléssel összekötve), a faapríték alapú kapcsolt villamosenergia- és hőtermelés (erdei fahulladékból, illetve rövid vágásfordulójú faültetvényből), valamint a faapríték létező nagy erőművekben történő elégetése esetében a CO₂-kibocsátás elkerülésének költsége 1 tonna CO₂-ra mindössze 50 EUR ⁽⁷⁾.

5.7 Az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja megállapítja, hogy az üvegházhatású gázok hektáronkénti csökkentése szempontjából sokkal hatékonyabb megoldás, ha a biomasszát folyékony agroüzemanyag-előállítás helyett villamosenergia-termelésre használjuk fel ⁽⁸⁾. A modern biomassza-erőművek majdnem ugyanolyan hatékonyak, mint a fosszilis tüzelőanyaggal üzemelő létesítmények, így a hő- és villamosenergia-termelésben 1 megajoule (MJ) biomassza kb. 0,95 MJ fosszilis energiát pótol. A biomassza közlekedési célú, folyékony agroüzemanyaggá alakítása során az energiahatékonyság rendszerint csak mintegy 30–40 %. 1 MJ biomassza így csak kb. 0,35–0,45 MJ nyersolajat pótol a közlekedésben.

5.8 Az agroüzemanyagok termelésével a CO₂-kibocsátás elkerülésének teljesítménye hektáronként mintegy 3 tonna CO₂, míg az 5.6. pontban leírt bioenergiafajtákkal hektáronként több mint 12 tonna CO₂.

5.9 Ennek ismeretében az EGSZB felveti a kérdést, hogy az Európai Bizottság miért akar kifejezetten egy agroüzemanyagokra vonatkozó 10 %-os célkitűzést meghatározni. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy az Európai Tanács tavasszal úgy nyilatkozott, hogy ezt a célkitűzést „költséghatékonyan” kell megvalósítani, és a következő három feltételnek kell teljesülnie:

- a termelésnek fenntartható módon kell folynia,
- a második generációs agroüzemanyagnak rendelkezésre kell állnia kereskedelmi célokra,

⁽⁶⁾ A CO₂-kibocsátás elkerülésének költségén a CO₂-egyenértéket értjük.

⁽⁷⁾ Forrás: *Nutzung von Biomasse zur Energiegewinnung – Empfehlungen an die Politik* [A biomassza energiatermelésre való felhasználása – ajánlások a politika figyelmébe], az élelmiszerügyért, mezőgazdaságért és fogyasztóvédelemért felelős német szövetségi minisztérium tudományos tanácsadó testületének 2007 novemberében elfogadott tanulmánya.

⁽⁸⁾ *Biofuels in the European Context: Facts, Uncertainties and Recommendations* [Bioüzemanyagok európai kontextusban: tények, bizonytalanságok és ajánlások], Az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja, 2008, http://ec.europa.eu/dgs/jrc/downloads/jrc_biofuels_report.pdf (csak angol nyelven).

– módosítani kell a benzin és a dízelüzemanyagok minőségéről szóló 98/70/EK irányelvet.

5.10 A fenntarthatóság tekintetében több a kérdés, mint a válasz (lásd a 8. pontot is), és második generációs agroüzemanyag még nem áll rendelkezésre. Ez azt jelenti, hogy az Európai Tanács által megnevezett három feltétel közül legalább kettő nem teljesül, de az Európai Bizottság ennek ellenére meg akarja határozni a 10 %-os célkitűzést.

5.11 Az Európai Bizottság ezt többek között azzal indokolja, hogy a gazdaság összes ágazata közül a közlekedési ágazatban emelkedik a leggyorsabban az üvegházhatású gázok kibocsátása, továbbá az agroüzemanyagok termelése „jelenleg költségesebb, mint a megújuló energiák egyéb formáié, aminek következtében külön követelmény hiányában aligha fejlődőnének”.

5.12 Az EGSZB nem ért egyet ezzel az indoklással.

5.12.1 Igaz, hogy a közlekedési ágazatban megugrott az üvegházhatású gázok kibocsátása. Az EGSZB véleménye szerint azonban a kipufogógázok határértékének szigorítása, valamint a dízel és benzin 10 %-os helyettesítése nem oldja meg a problémát, még csak azt a terhelésnövekedést sem ellensúlyozza, amely a következő években a közlekedésből környezetünk irányul.

5.12.2 Az EGSZB több ízben utalt rá, hogy erre a problémára a forgalom visszaszorítását célzó politikával, valamint a közlekedési módok megoszlásának az éghajlatkímélőbb közlekedési módok, így a helyi tömegközlekedés, a vasúti és a hajóközlekedés javára történő megváltoztatásával kellene válaszolni.

5.12.3 Technológiai szempontból az EGSZB a motorizált egyéni közlekedés jövőjét nem a belsőégésű motorokban látja, hanem az elektromos meghajtásban, amelyet megújuló energia táplál. Az EMPA ⁽⁹⁾ számításai szerint annyi agrodízellel, amennyi egy Volkswagen Golfnak 10 000 kilométer megtételéhez kell, egy 2 062 m² területű szántóföld egy éves repcetermésére van szükség. A 10 000 kilométer megtételéhez szükséges energia napelemmel történő előállításához ezzel szemben évente mindössze 37 m² területre – a repceföldek alig egyhatszáz részére – lenne szükség.

5.12.4 A dízel, illetve benzin agroüzemanyaggal történő helyettesítésének stratégiai meghatározása tehát egyike a legkevésbé hatékony és legdrágább éghajlatvédelmi intézkedéseknek, és a pénzügyi eszközök rendkívül helytelen elosztását jelenti. Az EGSZB nem érti, hogy miért éppen a legdrágább intézkedéseket kell politikailag a legintenzívebben támogatni, miközben a gazdaságiak mellett számtalan környezetvédelmi és társadalmi kérdés is megválaszolatlan meg.

⁽⁹⁾ Az EMPA egy anyagtudományokkal és technológiákkal foglalkozó kutatóintézet. A zürichi Szövetségi Műszaki Főiskola (ETH) keretében működik. Forrás: *Ökobilanz von Energieprodukten: Ökologische Bewertung von Biotreibstoffen* [Az energiatermékek ökomérlege: a bioüzemanyagok ökológiai értékelése – Zárójelentés], 2007. április. A jelentést az energiaügyi, a környezetvédelmi és a mezőgazdasági szövetségi hivatal megbízásából R. Zah, H. Böni, M. Gauch, R. Hischier, M. Lehmann és P. Wäger, az EMPA technológiával és társadalommal foglalkozó részlegének munkatársai készítették St. Gallenben. Lásd: <http://www.news-service.admin.ch/NSBSubscriber/message/attachments/8514.pdf>

5.12.5 Az EGSZB következképpen nem osztja az Európai Bizottság azon megállapítását, mely szerint „az agroüzemanyagok közlekedésben való nagyobb arányú használata az egyik leghatékonyabb eszköz” a kihívásokkal való szembenézésre.

5.13 Ha az Európai Bizottság arra irányuló törekvéséből indulunk ki, hogy az agroüzemanyagokat csak akkor engedélyezze, ha azok az üvegházhatású gázok kibocsátása terén a fosszilis olajokból előállított üzemanyagokhoz képest legalább 35 %-os csökkenést eredményeznek, akkor a 10 %-os célkitűzés azt eredményezi, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátása a motorizált közlekedésben – változatlan forgalom mellett – alig 3,5 %-kal csökken, ami – mivel a közlekedés egynegyed részben felelős az üvegházhatású gázok által okozott általános terhelésért – az üvegházhatású gáz-kibocsátásban 1 %-os csökkentési potenciált jelent! Ezzel az értékkel a pénzügyi ráfordítások és a járulékos kockázatok távolról sem állnak arányban.

5.14 Még ha az agroüzemanyagokban a biomassza ésszerű felhasználásának lehetőségét lehetne látni a közlekedés területén, akkor is abszolút hatékonyságra kellene törekedni. Az irányelv VII. melléklete azonban nyilvánvalóvá teszi, hogy a biomassza észterre vagy etanolra alakítása nem tekinthető megfelelő megközelítésnek. Ugyanis minden (ipari) molekuláris átalakítás energiafelhasználással, ezáltal -vesztéssel jár. Ésszerűbb lenne a kinyert biomassza közvetlen, ipari-kémiai átalakítás nélküli hasznosítása.

5.15 Ez technikailag lehetséges is, amit azok a traktorgyártók bizonyítanak, akik már tisztán növényi olajjal üzemelő motorokat kínálnak.

5.16 A VII. mellékletből kiderül, hogy ezzel a technológiával érhető el a legnagyobb megtakarítások az üvegházhatású gázok kibocsátása terén: a tiszta repceolaj esetében az üvegházhatású gázok kibocsátásában a megtakarítás alapértelmezett értéke a fosszilis olajból készült üzemanyagokkal összevetve 55 %, a repce-agrodízelt esetében csak 36 %, a búza-etanolnál 0 %. Az EGSZB nem érti, hogy az Európai Bizottság ezt az utat miért nem mutatja be külön mint ésszerű lehetőséget, pedig ennek révén lehet a leggyorsabban decentralizált energiaellátási struktúrákat is kialakítani – és ezzel a mezőgazdaságban és a vidéki területeken munkahelyeket teremteni.

5.17 Az EGSZB megítélése szerint például jó stratégia lenne, ha támogatnák például a környezetbarát vegyes művelésből nyert tiszta repceolaj alkalmazását a mezőgazdaságban és többek között az önkormányzati járművekben, illetve vízi járművekben⁽¹⁰⁾. A termelőket így közvetlenül be lehetne kapcsolni a regionális energia-körforgás fejlesztésébe, és közvetlenül profitálhatnának is belőle. Ezzel szemben az agroüzemanyag-stratégia keretében az ásványolaj-iparág lehetőleg olcsó nyersanyagainak termelőivé válnak, már ha az európai termelésből származó nyersanyag egyáltalán felhasználásra kerül.

⁽¹⁰⁾ Lásd még az EGSZB 2005. december 15-i véleményét a következő tárgyban: *Megújuló energiaforrások* (TEN/211 – CESE 1502/2005), előadó: Ulla SİRKEINEN, 3.3.1. pont.

6. Megjegyzések az ellátásbiztonságot érintő érveléshez

6.1 Az Európai Bizottság azt feltételezi, hogy az agroüzemanyagokhoz szükséges biomassza nagy részét az EU-n kívüli, kedvezőbb éghajlati adottságokkal rendelkező területeken fogják természetesen. A kőolaj-behozatal biomassza-behozattal történő helyettesítése azonban nem az importfüggőség csökkenését, hanem pusztán diverzifikációját jelenti.

6.2 Az egyik függőség másikkra való váltása nem lehet komoly célja az EU új energiapolitikájának.

6.3 Inkább azt a megközelítést kellene elsőbbséggel kezelni, amely a ténylegesen decentralizált, helyileg vagy regionálisan rendelkezésre álló forrásokat helyezi az új megújulóenergia-stratégia középpontjába. Ebben a bioenergia is szerepet játszhat, sőt kell is játszania, de nem azt a szerepet, amely az agroüzemanyag-stratégia keretében megfogalmazódott.

7. Foglalkoztatás

7.1 Az Európai Bizottság azt írja, hogy „a megújuló energia a hagyományos energia közeli helyettesítője, és szolgáltatása ugyanazon az infrastruktúrán és logisztikai rendszeren keresztül történik”. Az EGSZB meglátása szerint ez a következtetés igen komoly tévedés: a decentralizált struktúrákon keresztül szolgáltatott megújuló energia bizonyos szempontból homlokegyenest különbözik az inkább központosítottan szervezett nagy struktúrákból származó „hagyományos” energiától.

7.2 Egy energiabehozatalon, valamint dízelhez és benzinhez való hozzákeverésen alapuló agroüzemanyag-stratégia a világszerte tevékenykedő ásványolajkonzernnek „hagyományos”, azaz centralizáltan szervezett struktúráit használja. Ezzel bebetonozza a konzernnek termelési és elosztási szerkezetét, ami kifejezetten az ásványolaj-gazdaság érdekeit szolgálja. Európában azonban alig teremt új munkahelyeket⁽¹¹⁾.

7.3 Ezzel szemben, ha például a faapríték hő- vagy villamosenergia-termelésben való energiahatékony felhasználásába, regionális természetű tiszta növényi olajakba, a járművek biogázellátásába, földgázvezeték nélküli területekbe vagy decentralizált napenergia-technológiákba stb. helyezük bizalmunkat, akkor lehetőség nyílik olyan új, regionálisan szervezhető gyártási és terjesztési utak kialakítására, amelyek sok új munkahelyet teremthetnek.

7.4 A napenergia és a decentralizáltan alkalmazott fotoelektromos energia esetében az (energia-) fogyasztók energia-szükségletük nagy részét maguk állítják elő, ami azt is bizonyítja, hogy egy megújuló energián alapuló energiaellátás teljesen másképp épül fel, mint a jelenlegi energiaellátási struktúra.

⁽¹¹⁾ Lásd az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja már említett tanulmányát is: *Biofuels in the European Context: Facts, Uncertainties and Recommendations* [Bioüzemanyagok európai kontextusban: tények, bizonytalanságok és ajánlások], Az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja, 2008, http://ec.europa.eu/dgs/jrc/downloads/jrc_biofuels_report.pdf (csak angol nyelven).

7.5 Más intézkedések, pl. az energiahatékonyság és az energiamegtakarítás növelését célzó, már az építkezési fázisban munkahelyek százezreit hozhatják létre a kis- és középvállalkozásokban. Példák erre: épületszigetelés, nap- és szélenergia-felszerelése vagy biogáztelepek építése. A politikának gondoskodnia kell arról, hogy pontosan ezek a potenciálok megnyíljanak, az irányelvben meghatározott agroüzemanyag-stratégia azonban nem a leghatékonyabb módot kínálja erre.

7.6 Ez azt jelenti, hogy a különböző megújuló energiák terén a munkahelyek kérdéséről is elengedhetetlenül szükséges a sokkal pontosabb és differenciáltabb szemléletmód. A megújuló energia valóban ösztönözheti és támogathatja a regionális gazdasági struktúrákat, másfelől azonban ahhoz is hozzájárulhat, hogy a központi nagy struktúrák megszilárduljanak.

7.7 Ugyanez érvényes egyébként azokra az országokra, amelyekben az agroüzemanyagokhoz természetesen biomasszát. Németország fejlesztési segélyekért felelős minisztériuma *Entwicklungspolitische Positionierung zu Agrartreibstoffen* [Az agrárüzemanyagok fejlesztéspolitikai pozicionálása] című, 2008. márciusi tanulmányában arra a következtetésre jut, hogy a fejlődő országok gazdasági, környezeti és társadalmi fejlődése szempontjából a biomassza exportorientált, tömeges termelésére irányuló stratégia „az ipari országok erősen megnövekedett keresletére adott válaszreakcióként sok veszélyt rejt magában, és nem teremt munkahelyeket”, míg a kistermelők bevonásával a decentralizált energiaellátás számára történő biomassza-termelés általában inkább pozitív hatásokat vált ki.

8. Megjegyzések a fenntarthatósági kritériumokhoz

8.1 Az EGSZB üdvözlöi, hogy az Európai Bizottság azt tervezi, hogy az agroüzemanyagok termelésére is fenntarthatósági kritériumokat vezet be. Ez fontos előrelépés, de az EGSZB a benyújtott javaslatot teljességgel elégtelennek tartja.

8.2 Maga az Európai Bizottság hangsúlyozza újra és újra, milyen fontos a fenntarthatósági politikában a gazdasági, a

környezetvédelmi és a társadalmi pillér közötti egyensúly. Azonban az EGSZB már csak a társadalmi kérdéseknek az említett kritériumok közötti teljes mellőzése miatt is úgy véli, hogy az irányelvjavaslat semmiképpen sem tekinthető az agroüzemanyagok átgondolt fenntarthatósági stratégiájára, illetve fenntarthatósági kritériumai átültetésének. E tekintetben az irányelvjavaslatot teljes mértékben át kell dolgozni.

8.3 Az EGSZB fontosnak tartaná ezzel összefüggésben, hogy a közvetett földhasználati változások miatt ne csak az agroüzemanyagokra határozzanak meg hatásos környezetvédelmi és társadalmi kritériumokat, hanem minden mezőgazdasági importtermékre, így a takarmányra is.

8.4 Illúzió lenne azt gondolni, hogy határidők (ebben az esetben 2008. január) kitűzésével például megóvhatók lennének az őserdőkkel borított vagy a tőzeges földterületek attól, hogy átalakítsák őket az agroüzemanyag-termelés céljaira. Ehhez szükség lenne egy működő kataszterrendszerre, valamint egy szintén működő igazgatási és ellenőrzőrendszerre. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a legtöbb, gazdaságilag feltörekvő, illetve fejlődő országban egyik sem adott.

8.5 Az EGSZB nem tartja elégségesnek a 15. cikk (3) és (4) bekezdésében felsorolt kritériumokat, amelyek célja a biológiai sokféleség megőrzése és a jelentős szénkészletekkel rendelkező földterületek hasznosításának elkerülése. A biológiai sokféleség megőrzése szempontjából a (3) bekezdés a)–c) pontjában említetteknel jóval több földterület fontos. Ugyanez érvényes a (4) bekezdés a) és b) pontjára a szénkészletek tekintetében.

8.6 A VII. melléklet B. részében az Európai Bizottság felsorolja azon jövőbeli bioüzemanyagok becsült jellemzőit és alapértelmezett értékeit, amelyek még nincsenek jelen a piacon, vagy csak elhanyagolható mennyiségben vannak jelen. Az EGSZB véleménye szerint nem becsült, hanem kizárólag bizonyítható értékekkel kellene dolgozni.

Kelt Brüsszelben, 2008. szeptember 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS